

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र निष्णात (M.Lib I.Sc)
परीक्षा : मे - २०२५
सत्र - २
विषय : सार्वजनिक ग्रंथालये (ML-24-212/ML-23-213)

दिनांक : ०८/०५/२०२५

गुण : १००

वेळ : स.१०.०० ते दु.१.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

- प्र.१ योग्य पर्याय निवडा (१०)
१. राजा राममोहन रॉय लायब्ररी फाउंडेशन (RRRLF) ची स्थापना कधी झाली?
अ) १९६० ब) १९६३
क) १९७२ ड) १९७६
 २. राजा राममोहन रॉय लायब्ररी फाउंडेशन (RRRLF) कोणत्या मंत्रालयाच्या प्रशासकीय नियंत्रणाखाली आहे?
अ) शिक्षण मंत्रालय ब) सांस्कृतिक विभाग (भारत सरकार)
क) माहिती आणि प्रसारण मंत्रालय ड) विज्ञान आणि तंत्रज्ञान मंत्रालय
 ३. भारतातील ग्रंथालय शास्त्राचे जनक
अ) डॉ. एस. आर. रंगनाथन ब) राजा राममोहन रॉय
क) जे.एच. शेरा ड) यापैकी नाही
 ४. RRRLF संस्था कोणत्या प्रकारच्या ग्रंथालयांसाठी काम करते?
अ) खाजगी ग्रंथालय ब) सार्वजनिक ग्रंथालय
क) शालेय ग्रंथालय ड) विशेष ग्रंथालय
 ५. प्रकाशकाने प्रकाशित पुस्तकांच्या प्रती कोणत्या सार्वजनिक ग्रंथालयांना पाठवल्या पाहिजेत.
अ) राष्ट्रीय ग्रंथालय, कोलकाता, द एशियाटिक सोसायटी सेंट्रल ग्रंथालय, मुंबई, कोनेमारा सार्वजनिक ग्रंथालय, चेन्नई, दिल्ली सार्वजनिक ग्रंथालय, नवी दिल्ली.
ब) कलकत्ता येथील राष्ट्रीय ग्रंथालय, ब्रिटिश ग्रंथालय, न्यू यॉर्क सार्वजनिक ग्रंथालय, विशेष ग्रंथालय.
क) राज्य मध्यवर्ती ग्रंथालये, जिल्हा मध्यवर्ती ग्रंथालये, विद्यापीठ ग्रंथालये, शालेय ग्रंथालये.
ड) कलकत्ता येथील राष्ट्रीय ग्रंथालय, राज्य मध्यवर्ती ग्रंथालये, जिल्हा मध्यवर्ती ग्रंथालये, विद्यापीठ ग्रंथालये
 ६. खालीलपैकी कोणते फेयोलच्या व्यवस्थापनाच्या १४ तत्वांपैकी एक नाही?
अ) निर्देशनातील एकता ब) कार्यविभाजन
क) सिद्धांत X आणि सिद्धांत Y ड) शिस्त
 ७. कोणती ग्रंथालये डिपॉझिटरी ग्रंथालये म्हणून कार्यरत आहेत?
i) राष्ट्रीय ग्रंथालय, कोलकत्ता
ii) एशियाटिक मध्यवर्ती ग्रंथालय, मुंबई
iii) कोनेमारा सार्वजनिक ग्रंथालय, चेन्नई
iv) दिल्ली सार्वजनिक ग्रंथालय, नवी दिल्ली
अ) i, ii बरोबर आहेत ब) ii, iii बरोबर आहेत
क) i, ii, iii बरोबर आहेत ड) i, ii, iii, iv बरोबर आहेत
 ८. शून्य-आधारित अर्थसंकल्प (ZBB) ही संकल्पना कोणी मांडली?
अ) हेन्री फेयोल ब) पीटर ड्रकर
क) फिलिस दिनिनी ड) पीटर ए. पायहर
 ९. १९५४ च्या डिलिव्हरी ऑफ बुक (सार्वजनिक ग्रंथालये) कायदानुसार प्रकाशकाने सार्वजनिक ग्रंथालयांना पुस्तकाच्या किती प्रती द्याव्या लागतात?
अ) एक ब) दोन
क) तीन ड) चार

१०. जिल्हा, तालुका, शहर आणि गावातील ग्रंथालये स्थापन करण्याची शिफारस कोणी केली आहे ?
 अ) एस.आर. रंगनाथन ब) ग्रंथालय सल्लागार समिती
 क) फिझी समिती ड) यापैकी काहीही नाही

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)

१. सार्वजनिक ग्रंथालय म्हणजे काय ? त्याचे उद्दिष्ट्ये व कार्य सांगा.
२. संघ म्हणजे काय ? ग्रंथालय संघाचा इतिहास , उद्दिष्ट्ये आणि जबाबदा-या काय आहेत.
३. अंदाजपत्रक म्हणजे काय ? त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (४०)

१. निवडक माहिती प्रसारण सेवा यावर सविस्तर माहिती लिहा
२. व्यवस्थापनाची १४ तत्वे आणि कार्ये स्पष्ट करा.
३. राजा राममोहन रॉय लायब्ररी फाउंडेशन वर सविस्तर माहिती सांगा.

प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २) (२०)

१. अप्रकाशित साहित्य
२. ग्रंथालय कर्मचारी पुस्तिका
३. कार्डेक्स पद्धती

English Translation
Public Libraries (ML23-213/ML24-212)

Q. 1 Choose the correct option (10)

1. When was the Raja Rammohun Roy Library Foundation (RRRLF) established?
 a) 1960 b) 1963
 c) 1972 d) 1976
2. The Raja Rammohun Roy Library Foundation (RRRLF) is under the administrative control of which ministry?
 a) Ministry of Education b) Department of Culture (Govt. of India)
 c) Ministry of Information and Broadcasting d) Ministry of Science and Technology
3. Father of library science in India.
 a) Dr. S. R. Ranganathan b) Raja Rammohan Roy
 c) J.H. Shera d) None of these
4. What types of libraries does the RRRLF institute work for?
 a) Private Library b) Public Library
 c) School Library d) Special Library
5. To which public libraries should the publisher send copies of published books?
 a) National Library, Kolkata, The Asiatic Society Central Library, Mumbai, Connemara Public Library, Chennai, Delhi Public Library, New Delhi. b) National Library at Calcutta, British Library, New York Public Library, Special Library.
 c) State Central Libraries, District Central Libraries, University Libraries, School Libraries. d) National Library at Calcutta,) State Central Libraries, District Central Libraries, University Libraries
6. Which of the following is not one of Fayol's 14 principles of management?
 a) Unity of Command b) Division of Work
 c) Theory X and Theory Y d) Discipline
7. Which libraries are functioning as depository libraries?
 i) National Library, Kolkata
 ii) Asiatic Central Library, Mumbai
 iii) Connemara Public Library, Chennai

